

We kunnen een probleem niet oplossen met de denkwijze die het heeft veroorzaakt.

Albert Einstein

Stikstof probleem is niet los te zien, naast andere maatschappelijke activiteiten(verkeer, bouw etc waarbij fossiele energie wordt verbruikt) van de landbouw in Nederland , met veel externe input, als tweede exporterend land van de wereld.

Dus niet los te zien van andere problemen zoals mede (vooral)veroorzaakt door Landbouw :

-Klimaat door oa CO2 emissie. Zon , plant, Bodem , landbouwhuisdier systeem, is leidende basis van de Landbouw en is op dit moment verstoord. Uitgangspunt is optimaal gebruik van de Zon in het menselijk handelen op de aarde, hierbij is een positieve aarde ontwikkeling het resultaat, en zijn alle milieu, ecosysteem problemen opgelost.

-verlies landbouw gronden door erosie. Door verbreken van de korte kringlopen in de landbouw systeem wordt de opbouw van bodemvruchtbaarheid negatief beïnvloed, met als gevolg schade aan werking wereld wijd ecosysteem en daarmee productie kracht. Deze negatieve spiraal wordt in Kringloop-, Natuur inclusieve-, Agro ecologisch-, Biologische- ,(Re)generatieve- BD landbouw , omgezet in een positieve bodemvruchtbaarheidsspiraal.

-achteruit gang Biodiversiteit wordt door oa gebruik bestrijdingsmiddelen en grote input van mineralen(bemesting) in de landbouw veroorzaakt. Biodiversiteit is basis van een gezond ,in zichzelf ontwikkelend, landbouw systeem , waarbij weerbaarheid, adaptie, aanpassingsvermogen, inclusiviteit, zelfregulering aan de orde zijn.

-achteruitgang bodem kwaliteit wordt door de bodem als “Verbruiks artikel” in het landbouw systeem te behandelen veroorzaakt. Waarmee achteruitgang van bodemkwaliteit aan de orde is. Financieel economische krachten zijn leidend in huidig landbouw voedsel systeem denken. De boer vaart noodgedwongen , door financiële krachten geïnspireerd handelingsperspectief, blindelings op de buiten zijn productie systeem (bedrijfsgeheel) aangereikte informatie. Verdienen áán de Landbouw, vanuit controle- /inputsysteem denken, is leidend. De bodem en boer zijn lijdend voorwerp.

Kortom N probleem is een deelprobleem van een ontspoord landbouw-voedsel paradigma.

Een definitieve oplossing is alleen mogelijk als dit paradigma omgezet wordt /transformeert in een ontwikkelingsrichting , waarin de biologie, ecologie, het leven, als uitgangspunt worden in ons wereldwijd beheer van de aarde. Landbouw zal als eerste zich moeten ontworstelen van ons korte termijn financieel denken ,waarin eigen korte termijn belang leidend is. Voedselzekerheid, -veiligheid en – soevereiniteit zal met een regionaal ontwikkelende landbouw ,passend bij bodem, natuur en cultuur, wereldwijd de rijkdom van de Zon ,die ze de aarde geeft, benutten voor een waardig Leven op aarde.

Van een cultuur waarin het “Nemen” centraal staat ,naar een cultuur waarin het “Geven “ leidend is.

Punten uit tekst: Langetermijn doelen:

- geen input van Kunstmest N productie en gebruik .Dit is een zeer grote vervuiler , en beschadigder van ecosysteem . Bodemleven – plant-zon systeem kan zelf N vastleggen.
- geen input van veevoer in een zo klein mogelijk gesloten kringloop , waarin dieren alleen eten van de grond waarop ze leven. Landbouwhuisdieren hebben in de eerste plaats een functie in ontwikkeling van bodemvruchtbaarheid opbouw. Daarnaast produceren ze voedsel. De boer moet hierbij beloond worden voor agro-ecologisch en andere maatschappelijke diensten, noodzakelijk voor een volhoudbaar voedsel systeem.
- natura 2000 gebieden gaan uit van scheiding landbouw en natuur. Beter is een landbouw waarin de natuur leidend is. Daarbij is de natuur meest bij gebaat , zoals ook uit onderzoek insecten sterfte aangeeft. Dus heel Nederland is natura 2000. Gebiedsgerichte aanpak is verschuiving van probleem, geen oplossing. Heel Nederland is één gebied in het huidig beleidskader.

-daling uitstoot stikstof heeft alles te maken met een veel te groot aantal dieren in Nederland(zie functie dier in landbouwsysteem, waarin ze bodemvruchtbaarheid ondersteunend zijn, en voor mensen niet geschikte plantaardige producten, in voeding omzetten). Technische deel oplossingen zoeken, voor minder N uitstoot is, een fundamenteel niet volhoudbaar, en houden huidige landbouwkundige ontwikkelings denken/beleid, in stand, nl symptoom bestrijding, die de problemen op lange termijn alleen maar vergroten(bv idee toevoeging DSM middelen aan veevoer, voor vermindering N uitstoot ! , import veevoer, erosie elders, dieren welzijn , neven effecten?)

- opmerking “stel integraliteit centraal” zie ik totaal niet terug in concrete aanbevelingen Quick scans, **bij punt b**- nl kracht voer, alleen uit eigen systeem, waarin geen negatieve effecten zijn op bodem - ecosysteem en een optimale bijdrage levert aan regionale voedsel voorzienig. Melkproductie van 14000 kg /ha is te hoog , beter is passend bij bedrijfsgeheel in geschetst model. Ureum in melk is geen parameter , melkvee heeft in principe geen kracht voer nodig, dat is het mooie van een koe die kan iets wat wij niet kunnen , nl ruwvoer, gras omzetten in voedsel? 1 kg krachtvoer (90 % ds geeft 2 kg melk 90 % water, rendement aan voedingswaarde 10 tot 20%, maximaal financiële rendement, met goedkope import, bepaald hoeveelheid krachtvoer en daarmee melkproductie met bijbehorend N uitstoot).

Suggesties bij punt b legitimeren symptoom bestrijding en werken fundamentele transitie van ons landbouw- en voedselsysteem tegen, en zijn mi uitermate contraproductief in deze. Ik kan daar niet achter staan. Ik begrijp dat er zeer tactisch en pragmatisch gehandeld moet worden om iets te bereiken. Maar kies dan voor meer fundamentele aanpak die direct realiseerbaar is .Beste zou zijn dat boeren gefaciliteerd worden weer boer te kunnen worden in een bedrijfsgeheel waarin de ecologie leidend is, dat is wat het “boeren” inhoud , en het zo mooi maakt .Geef de boer de kans van een , zoals vrijdag op een bijeenkomst zo mooi werd gezegd, “ zijn bedrijf op te schalen van 200 melkkoeien naar een, bij het bedrijf/de grond passende, 60 koeien”. Zorg ervoor dat dit soort boeren blijven bestaan en de leiding nemen in de landbouw ontwikkeling. Dan wordt voorkomen dat de agro-industrie de voedsel productie helemaal overneemt , en de burger en boer, daarin een zeer beperkte rol in spelen. Van zelfbeschikking van voedsel productie ,voedsel soevereiniteit wereldwijd, is dan geen spraken meer , en blijft landbouw en voedsel een korte termijn financieel rendement gestuurd systeem. Gezien een opeenstapeling van maatschappelijke problemen, en de mi onhoudbare financiële wereld ,waarin het contact en dienstbaarheid aan de reële economie grotendeels verdwenen is, kan landbouw als eerste een fundamentele culturele transitie duiden. Maak beleid waarin aantal dieren vermindert en aantal biologische boeren vermeerderd. Sluit kringlopen zo klein mogelijk. Zet in op ” maatschappelijk opschalen door vermindering veestapel “

